

Any XVI

Barcelona 21 Maig de 1903



(R)

Gemma Farina

Gemma Farina.

*primera actriu y directora de la companyia
còmica italiana del teatro Gran-Via*

De dijous á dijous

CAP taleyá hi ha 'l mon tan agradolsá com la d'omplir unas quantes quartillas cada setmana y donarlas á l'estampa, traspasant aixís impressions personals á una nombra de llegidors tant ó mes nombrosa; pero quant aquets son tan bondadosos com els que compta LA TOMASA allavors la tasca resulta encare mes atractivola

Per aixó, al no poguer redactar la crónica del darrer número sortit á llum, per mor de las caixaladas diarias qu'ens portaren enfynats per altre banda, 'l cor sentí anyorament qu'avuy se trastoca en gaudansa al tornar á enristrar la ploma. No han perdut res, per aixó, els nostres benévols llegidors perque 'l nostre setmanari es una sort de germandat de bons amichs; y lo qui 'n firma P. de la T. omplí la falta ab tant bona sort, ma grat sa modestia sobrera, que 'n feu un article lleuger y ben escrit, tant qu'ara-su-ara trobarán els nostres pesats, y consoners. Remerciém tres colps al bon amich, un per cada nom que 'ns cita y som á las tornas.

* * *

Lo provehir l'arcaldía de Barcelona, es un cas dificultós que tot sovint 's presenta á resoldrer; tot, perque 'is nomenaments de reyal ordre son estantissos y no 'n poden sortir be de cap de las maneres. Ja ningú vol lo Sant-benet y no 's trova per un ull de la cara qui 's vulga carregar els neulés; á veure aquesta vegada á qui descobriran desde Madrid, y si tindrán mes bona má que quan van trobar en Monegal qu'ha eixit «rana» com diuhen en castellá, no per manca de mèrits.

Lo senyor Henrich, no ha volgut pas carregar ab lo mort; y fins lo governador en Gonzalez Rotwos ha tingut d'anar á la cort á conferenciar ab en Maura y en Silvela per arreglar lo pastitxo... á veurer com sortirá, que el forn ja bufa.

Fort y malament, sortiren els pressupostos municipals y de cop y volta, las marmanyeras de las plassas, s'han encarregat de ferlos quedar malament; ben poca cosa fou 'l recárrech imposit á las verduras; poch més que res, però fou la gota d'aygua que fa sobre-eixir lo got de la paciència popular... que 's vessa, ab l'aquiescencia general, mes que 'l poble n'eixís perjudicat y 'ls venedors pogueren sortir ab la seva, y l'ajuntament, ab la qua entre mitx de las camas, retirá l'impost, acabant de perdre la poca popularitat que li restava... ¡Y quina tanda de regidors!

* * *

Lo govern centralista, va desbarrant, mes ferm cada dia. Lo triomf dels republicans, ha fet perdre fins la serenitat als homens que 'l forman, que ja ni tocan pilota, ni tampoch saben que fer en els assumptos exteriors, com lo de Marruecos qu'ens interessa forsa y á la fi n'arriarem á pagar els plats trencats vulguis ó no.

Tan aviat hem de fer acció comuna ab las poten-

cias europeas, com deixar'ho anar, y campí qui puga; eu Silvela es aixís; no 'n té pas cura; lo distintiu de son gémit 's veu ben clar qu'es la indecisió, que 'l portava á las rocas y s'estrellará 'l barco sens trigar g'yre.

L'aucell que tot ho diu, compta que 'ls concells dels ministres semblan tament un galliner, y que tots hi van ab las dimissions á la butxaca, segurs de tenir de ferlas servir l'hora menos pensada, perque la crisis del regimen 'ls cau á damunt; ni menos saben com fer'ho per arriar á la reunió de las Corts y ja no 's poden avenir, per repartirs els encárrechs.. Tot son barallas y rahons, ¡com que 'l pá s'acaba!

* * *

Lo ministre de la Marina, que prou deu ser mariner d'aygua dolça, per contentar á tothom, que crida, 's proposa criar una esquadra molt ferma, que diu que 'ns fará molt servey... ¡Com s'ho pensa tothom! No mes demana uns quants milions de pessetas per gastar... que 'l contribuyent pagará ab gust.. ¡De segur, qu'aixó, no mes s'ho pensa en Sanchez-Toca y encara no ho acabém de creurer.

Aquesta nova, de segur que fará contents á tots los que pagan contribució... pero encara més als arrendataris, que expremen de fort y de ferm als pobres que pagan al govern y no 'l poden pas manar, qu'ell n'es qui 'ls mana, quant no 'ls pega. Lo mon al inrevers.

* * *

Lo poble, engrescat mes que may envers lo triomf dels republicans, tot s'ho espera d'en Salmerón y dels diputats qu'han d'anar al Congrés pera reivindicar sos drets trepitjats fins ara, y ferne lluhir lo sol de justicia de que 'n te tanta set.

¿Ho podran, ho sabran fer? ¡No tenim pas nosaltres una sé cega ab els homens, ni deixém deveurer tacas negras, moscas vironeras del partit Republicá, que 'n voldríam veure aixafadas.. ¡No hi fa pas res! L'ideal, es qui 'ns enamora y encisa; ell s'emporta l'ánima... Que triomfi... ¡la purificació vindrá després, ja que no pot ser avants! Vindrà la tria, y llensarém al femer, pomas corcadas, que ni may encomanin á las senceras lo seu corch.

CALIXTE PI Y XARAU.

Cantarelles

Hi arriat á dirte bella
devegadas tot cantant;
no t'ho dich perque ets hermosa
t'ho dich perque tens molts anys.

Un día, no se perquè
me va semblá que 'm cridavas;
mes atent vaig escoltar
y era un burro que bramava!

R.

LA VUYTADA

Lo cas del gran Casanovas,
més ben dit del gran Mamed,
fent valer sa valentia,
imposant lo seu poder,
com á criminal dels d' *upa*
dintre del penal mateix,
fentse respectar dels mausers,
sens fer cas d' un regiment
de llaveros y de guardias,
de civils y somatents,
y rompent grills y cadenas
com si fossin de paper,
convertintse en un atleta
ó en Hércules d' aquell temps
fins guanyar lo títul d' héroe,
segons moltíssima gent
que adoran la forsa bruta
com si fos un dó dels Deus
digne de divinisearse
encar que la gastí un ser
que sigui un lladre, un bandido,
un criminal dels mes fers,
es un cas digne d' estudi
y que retrata molt bé
al pais que fins las donas
obsequian ab presents
al tal Hércules de marras,
l' amo d' un establiment
ahont la Justicia histórica
hi destinava algún temps
als que al pés d' una sentencia
devían purgar sos fets
criminosos ab la falta
de llibertat y demés
cástich que l' Códich senyala
d' un modo sech y concret.

Pró, á la quienta, segons sembla,
si lo qu' hem llegit es cert
respecte al gran Casanovas,
més ben dit, al gran Mamed,
(que, per lo que 's veu, no 's mama
pas 'l dit ni poch, ni gens,
y que per son nom moruno
mereix ser tureh ó riffeny)
aquella presó es un centre
de matons ó pinxos; es
una academia privada

ahont lo qui vol, hi aprén
á jugá 'l bastó y la faca
ó altre mena d' instruments
dels que tallan ó foradan
tant la roba com la pell,
y ahont lo gran Casanovas,
més ben dit lo gran Mamed,
es 'l professor que dona
llissons als escargellers
y per aixó 'l consideran
tant y tant com se mereix.

Molts y molts d' aquets sociólechs
que volen trovar remey
á n' aqueix estat anárquich
s' haurán esgarriat ells;
lo mateix que ls homes d' ordre
y 'ls moralistas també
tant perque aixó significa
la mort del Códich vigent,
com un trianf per tots 'ls ácratas
que ja son á mils, no á cents;
mes, nosaltres que fa días,
mesos y anys que aném prenent
bona nota del que passa
aquí á Espanya en tota lley
de cosas de la *res pública*,
no 'ns ha sorpres casi gens
que 'l nostre gran Casanovas,
més ben dit que 'l gran Mamed
talli 'l bacallá—com diuhen—
dintre del penal mateix
com si estés á la «Gran Peña»,
al «Ambigú» ó al «Eden»;
puig si digué un personatje
que la nació que habitém
no es mes que un *presidio suelto*,
las presons hi son demés,
ó al menos tot lo respecte
mereixen sos llogaters
ja que al fi son presidaris
com nosaltres, segons ell.

Per lo tant; quina vergonya!
no estranyariám pas gens
que havent passat á la Historia
s' aixequés un monument
al facinerós il·lustre,
al criminal semi-excels,

al gran lladre Casanovas,
més ben dit, al gran Mamed.

* *

Quan surti á llum aquet número
no sé encare si tindrem
batlle nou (lo qual confesso
que á mi molt tranquil me té,
perque jo no entro, ni surto,
al niu del Saló de Cent).

Pró, dat cas que la Real Ordre
nombrantlo ja s' hagi extés,
jo, com bon ciutadá, prego
á Sant Jordi 'l cavaller
igualmente que á Santa Eularia
y Verge de las Mercés,
l' un patró y las dos pátronas
de casa, que guihin bé
al successor del d' Olérdola
ó siga al nou Fivaller
ja que 's vá fent impossible
lo ser Alcalde complert:
dintre d' aquet municipi,
tenint un Ajuntament
que administra 'ls interessos
comunals ab l' interés
dels corredors de la Bolsa
y corredors de Comers,
per quins si l' amo, l' Alcalde,
no 'ls vol deixá 'l cami obert
per poguer fer de las sévas,
me 'l deixan... y ja está llest.

Vull dir que, per ser donchs, batlle
es precis fer testament.

* *

No vull tancar la vuytada
sense dá un abrás molt ferm
al nostre insigne Morera
per l' éxit franch y sencer
de sa gran cansó del náufrech.
Per molts anys tant bonas obras
puga fer senyó Enriquet.

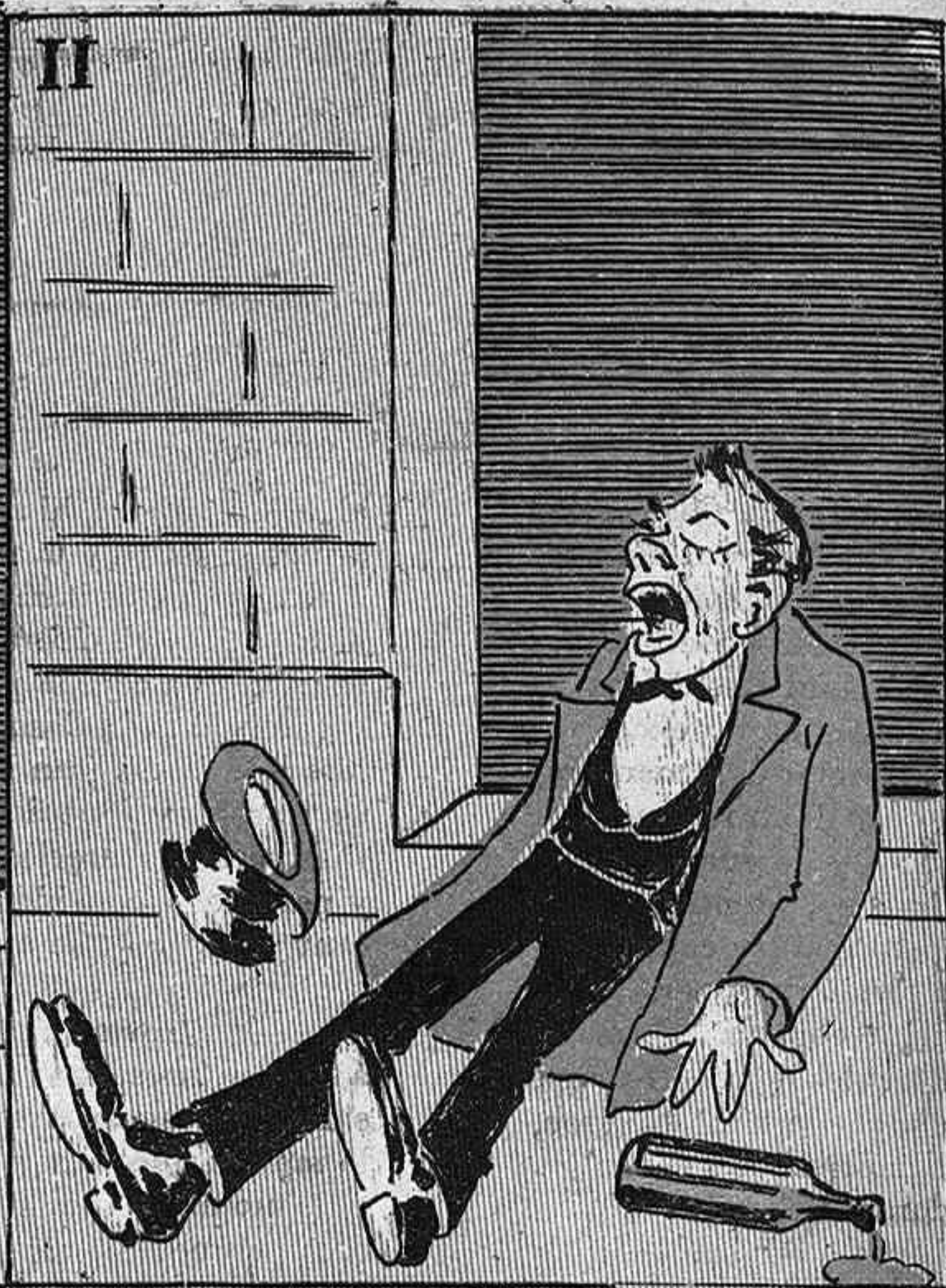
PEPET DEL CARRIL



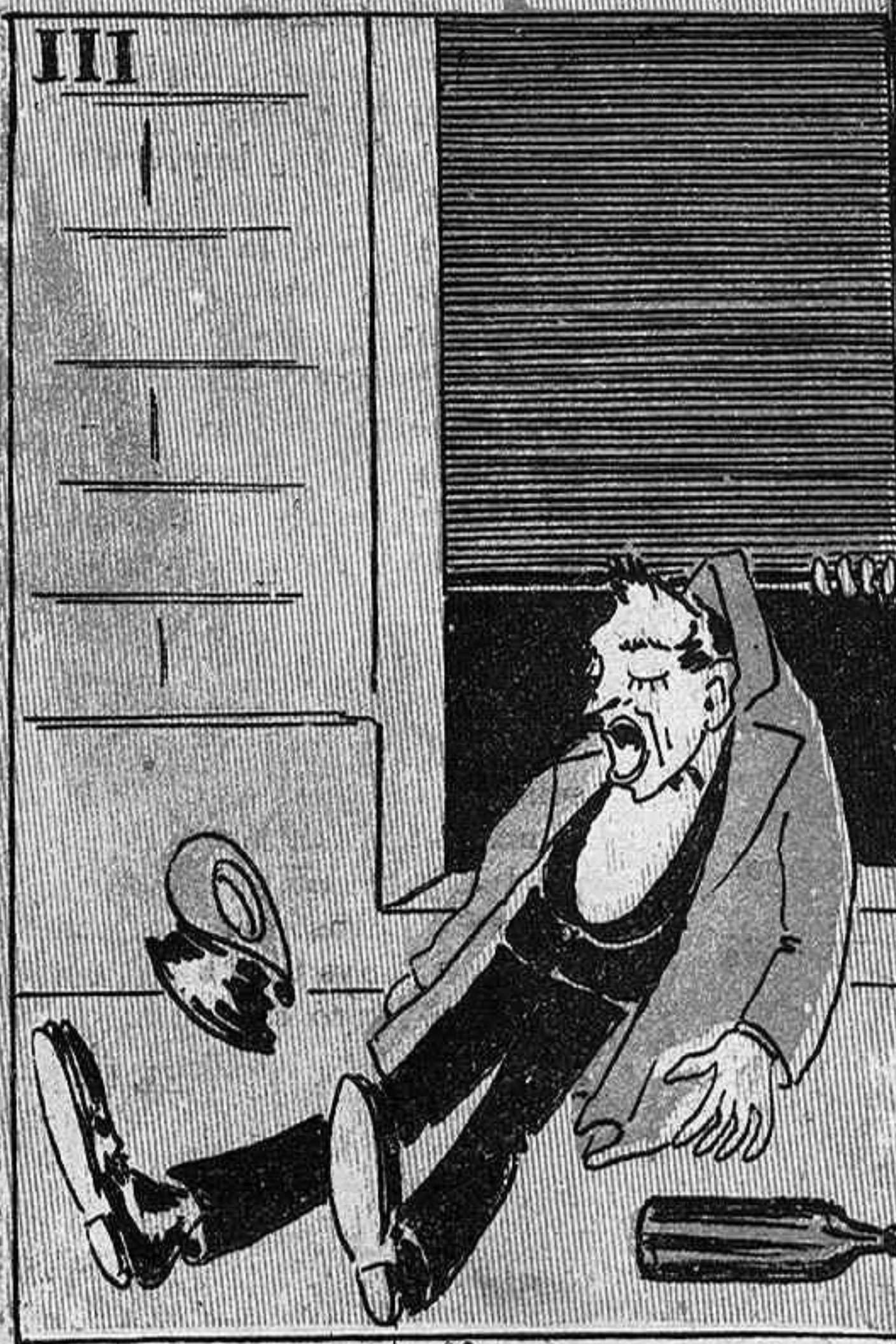
Una mona penjada



I
Ab una *mona* molt grossa
va sortir del restaurant.



II
Y 's va ajeure veient que
no hi anava 'l vigilat.



III
Així que á punta de dia
l' espardenyé va aná á obrir,



IV
á n' al *mona* que dormía,
ab la porta feu seguir.

Un Tenorio que fa ayguas



—No os podeis quejar de mi
vosotros á quien maté
si buena vida os quité
jo estich á punt de mori.

SAMUEL

LLEGENDA

I

QUAN lo vell juheu vegé per primera volta á na Talia, no sapigué lo que li passá al cor. Jamay, fins alashoras, havia conegut altre amor que 'l que sentia per las riquesas y l' agiotatge; mes al alsar els ulls d' aquellas y veure al seu devant una beltat encaltadora, va pensar que no tot lo d' aqueix mon se reduheix á diner y qu' hi ha quelcom que fé més felís que l' or: l' amor.

Això va passar un dematí que, estant á sa tenda de plater; va entrar na Talia pera comprarli un preciós collar de perlas exposat á l' aparador.

—Aquí teniu 'ls doscents ducats que val—li digué, donantli una bossa plena de diners.

A la vista de l' or, els ulls d' en Samuel llenaren una guspira d' alegrí; no obstant la seva ambició fou ver suda per l' amor que na Talia li havia inspirat. Y tornantli la bossa, li digué:

—Quedeuse 's diners, hermosa nina, y també la joya 'n penyora del meu amor.

—No puch admetre vostre oferiment.

—Oh, si; us ho prego. Mes en prova de gratitut, correspongueu al etern amor que 'l meu cor us brinda. ¡Vulleume per espós!

Y, vegent qu' ella callava, y interpretant favorablement son mutisme, continua enardit:

—¡Oh! Alashoras fora l' home mes felís de la terra. ¡Quin plaher arribar á posehir una má tant...

Y intentá pendre una de las mans de na Talia, la qual, retirantla al instant, exclamá dirigintli una mirada plena de despreci:

—¡Aparteuse, gos juheu! Sou massa vell.

Y desaparequé ab lo riquissim collar, deixant á n' en Samuel plé d' admiració y tristesa.

II

Ha passat un mes. En Samuel sempre está trist. Ja no fruheix com avans contemplant sos tressors. Pera ell al mon no existeix mes que na Talia, sa Talia com ell l' anomena; una Talia qu' accepta sos presents y que, no obstant, refusa 'l seu amor sols per que es vell ¡molt vell!

Una nit, enrahonant sol, digué que per poguer tornarse jove donaria deu anys de vida. Apenas ho hagué dit, quan va sentir que li tocavan l' esquena; 's girá y vegé á un senyor que, somriguent d' un modo estrany, li va dir.

—Hola Samuel. Per més que potser no 'm coneixes, sempre hem sigut bons amichs. Jo soch lo dimoni...

En Samuel va posarse á tremolar. El Sr. continuá.
—Per'xo no t' espantis, encare que sigui una cosa de l' altre mon. He vingut en só de pau. Tindrás lo que demanavas.

—Com..?—exclamá 'n Samuel.

—Si; 't donaré la joventut que desitjas; pro ab una condició.

—De que 't vengui l' ánima.

—¡L' ánima! ¿Que vols dir que n' has tingut may? La condició que t' imposito es que d' aquí cinch anys tens de venir ab mi.

—Conforme.

Y abdos varen despedirse molt satisfets.

Tot seguit en Samuel correu á mirarse al mirall y ¡qu' admirat va quedar al veures metamorfossejat en sos vinicinch Abrils! Son primer impuls fou presentarse á na Talia pera oferirli altra volta 'l seu amor. Pro 's va ficar al llit, deixantlo per l' endemá, puig lo rellorje de l' esglesia tocava las duas.

Y 's va dormir...

III

Hermós y somrient era 'l matí qu' en Samuel va dirigir-se presós á ca na Talia.

—Que Jehova us sigui propici—digué al entrar.— Soch en Samuel, que ve envers vos rejuvenit y palpitant d' amor, qu' espero l' acceptareu.

Y vegent qu' ella li deya que no ab lo cap:

—Pro ¿perquè?—exclamá.

—Sou massa lleij

¡Era veritat! Lo diable sols va ferlo tornar jove, pro deixantli íntegra la seva fisonomia, aquella fisonomia característica de sa rassa, ab lo nas y boca grans, amplas orellas y ulls petits y esmortuhits, pro que s' encenian de sopte á la vista d' algún inmens tesor...

—Es á dir—digué després d' un instant de vacilació—que si 'm vegessiu hermós m' acceptariau?

—Potser sí.

En Samuel se 'n va anar trist y capficat. Aquella fredesa per part d' ella, aquell indiferent, «Potser sí» li feren veure 'l qu' era: víctima de las befas d' una mossa, sols per haverse enamorat d' ella. ¡Enamorat! ¡Ell, en Samuel que may havia aymat mes qu' als diners! ¡Quan havia cambiat! ¡No 's reconeixia!

IV

La Talia era jove, hermosa y rica, tres adjectius capassos de fer obrir l' ull á qualsevol home; tenia, a més d' aqueixas qualitats, la d' esser molt alegre, lo qual no va impedir qu' als quinze anys s' enamorés d' un garrut dozell, fa el retrato del prototipo que la seva imaginació s' havia creat, y alashoras comensaren els sospirs y finiren las riallas. Al mateix temps fou quan va coneixe a n' en Samuel. Inutil es dir que 'l juheu may va interessarla; pro, no obstant, volgué burlarsen. Sapigué que 'l diable 'l protegía y determiná desbancarlos completament.

Quan en Samuel entrá á casa seva 'l diable ja l' esperava.

—¿Que fas aquí, mal home?—li digué irritat.

—Comat; sé que vols tornarte hermós y...

—Y qué...?

—Dintre poch moments ho serás; pro tu 'm donarás quatre anys de ta existencia: dintre d' un vindré á buscarte.

—¡Mentres pugui esser felís!...

Satanás sempre somriguent, li passá las mans per la cara, donantli tanta bellesa que fins n' Apolo la hauria volgut.

V

L' endemá al matí 'n Samuel, avans d' anar á ca na Talia volgué escriureli: «Estich segur, li deya, que quan me vegis quedarás prendada de mí» Y 's va vestir pressosament.

Pro 'n el moment de sortir de la botiga, rebé eixa lacònica y desconhortadora carta:

«No vinguis, Samuel, qu' encare no 'm plaus. Si

be ets jove y hermós, ets massa estúpit.—Talia.
En Samuel restá mut, desconsolat; pro encare tingué una esperansa: jarrivar á esser un sabil Cridá variás vegadas al diable, pro may va presentarse. Sols al cap d' un any entrá á la botiga elegantment vestit.

—¿Are vens? li diguè 'n Samuel.

—¿Donchs quan? Avuy compleix l' any del nostre pacte y deus venir ab mi.

—¡'has enganya! —mormolá 'l juheu.

—He fet tot lo que m' has demanat, que estés al meu alcans. Després, quan has vo gut esser sabil, ja no hè acudit, considerantho com una utopia. La sabiesa es una qualitat massa divina pera que jo pugui concedirla.

—Aném, que ja m' aburreix lo mon.

Y abdos desaparequeren.

VI

Lo sendemá, tots els que passavan per devant de la porta tancada de la que fou tenda de 'n Samuel, s'aturavan pera llegir aqueix lletrero qu' hi havia enganxat escrit pe 'l juheu:

«J may del diable pot eixirne la felicitat; puig alló mateix que semblará fernos ditxosos, vindrá un día que será nostra eterna desgracia.»

ANTONI CANTALLOPS.

A una nena

Al meu bon amich P. Morellón Falcón (Aygua-freda)

Escolta traïdora—traïdora mil voltas
qui es aquell home—que allá á mitja nit
assalta las tapias—de casa els teus pares
creyentse el molt bestia—qu' estich adormit.
Qui es jo 't pregunto,—responme ben prompte
no dormo á la palla,—qui es vull sabé
aquet lladre d' honras—que allá 'hont el trobi
sense gens mirarm hi—no li faré ré.)
La sanch se 'm subleva,—horrible venjansa
que compri pistolas—que 'l vull jo matá
y aixi un altre volta—sabrà aquet Tenorio
que ab mi no s' hi juga.—¡Vaya si ho sabrà!

Calla papanatas—no diguis ximplesas
que aquell que l hort salta—allá á mitja nit
festeja ma criada—y ve á n' aquesta hora
perque de son pare—ho te prohibit.

ALBERTET DE VILAFRANCA.

Cants d' un porté

Cantars que entona S. Pere
deplorant amargament
la visible decadencia
de la casa hont es porté.

La porta d' aquí 'l cel es
una porta molt antiga;
que de tan temps que no s' obra
ja s' hi han criat trenyinas.

¡Anys atrás tans bons minyons
que venian á trucarhi!
y avuy sols hi ve á trucar
alguna ánima de canti!

En el temps que era exigent
no m' entenía de feyna;
avuy que faig los ulls cluchs ..
¡no 'm diuen ase ni bestia!

No comprench perquè hem perdut
del tot la nostra influencia.
potsé haurá surtit algú
á fernos la competencia?

Los culpats d' aqueixa crissis
son uns ministres de Deu,
que sols tractan de la terra
y no 's recordan del cel.

Ha quebrat la Relligió;
los culpats son scs ministres
per tornarla á revifar
ja no hi ha remey possible!

EMILI REIMBAU PLANAS

Cantars bilingües

*Jo me llegarè à casar
cuando de cierto sabré
que en el mon no hi hagi sogras
y no 's cobri cap lloguer.*

*Eres de las flores, flor,
eres bella, de las bellas
y el teu promés, segons diuen
es un manso sense esquellas.*

*El dia que yo gobierne
si es que llego à gobernar,
de sogras ab llengua y unglas
no vull pas que 'n quedi cap.*

*No quiero Lola adorada
tu retrato en un carlón,
ja 'n tinch prou no mes que 'm tór-
-nis
lò que 'm costa el medallón.*

PEP DENTS.

BONA CONQUISTA

Al meu amich Albertet de Vilafranca

—Son caminá m' enamora
admiro los seus peuhets
m' encantan los seus ulls
de mirada seductora
son coset de serafí
los seus llavis de coral
eixa gracia y eixa sal
y... vaja no siga aixi;
tombi lo seu rostre hermós,
ensenyim sa rialleta
no 'm fassi fer mes denteta
qu' estich cansat de fer l' os.

Si també se 'm girará,
nena no 'm fassi pati,
tombi son rostre diví
qu' el puga ben contemplá
—Qu' impertinent!

—Qu' encisera
—Ay quin fastic!

—Ay quin goig!
—(Aquest home deu ser boig)
—No siga d' eixa manera
mirim en enhorabon
siguim un xich complacent
—¡Poca vegonya! ¡indecent!
—(¡Valgam Deu, la meva dona!)

VICENTS CALDÉS ARÚS

Academia perdigotesca

LA TOMASA



—Perfectament, senyors, lo marquès de Soto-Hermoso ja ha fet sols dos ensopagadas dihent alló de «setze jutjes menjan fetxe d'un penjat» y pot, per lo tant, sé un excelent perdigot.

—Senyor mestre aixó es lo de menos; la qüestió es reventar als republicans y remenar las cirerás.

LO PRES DE LA GORUNYA



—Sr. President, si no 'ns donan millor ranxo y 'ns tenen incomunicats, lo de dalt anirà á baix.

—¡Ay no t' enfadis Casanova! Mentre no fassis mal á ningú, 't donarém cervellets, bons palpissos, y xocolate ab melindros per desdejunarte.

TEATROS

ROMEA

Per olvit involuntari, varem deixar la setmana passada de parlar del estreno de *El pati blau*, obra en dos actes del Sr. Rusiñol.

D' idili, la titula son autor y ab aixó ja 's comprén que no 's creu haver escrit una obra de pretensions, puig *El pati blau* no es altra cosa que un article mes ó menos llarch, pero adaptat á la forma teatral, haventhi estat sumament acertat en tot lo dialèch, arribant en son final á conmoüre de manera extraordinaria, per la realitat ab que está presentat.

La Empresa pera lo major efecte de la obra ha encarregat la decoració del pati al reputat escenógrafo Sr. Vilomara, y de son comés n' ha sortit tant brillant que no duptém en afirmar que es de lo millor que ha pintat aquest escenógrafo.

La execusió baix la direcció del Sr. Borrás, sumament acertada.

Pera dilluns proxim anuncia son benefici la distingida actriu D.^a Antonia Baró ab un escullit programa compost de la comedia satírica de Rusiñol ¡Llibertat! y la gatada del immortal Pitarra *La voquera de la piga rossa* (que fa molts anys que no s' ha representat).

Lo escullit del programa y las nombrosas simpatías que la senyora Baró té captadas, fa esperar un notable resultat.

TIVOLI

Un dramon ab miras folletinescas, resulta la sarsuela *La cancion del naufrago*, puig que en son desarrollo no hi faltan la seva tempestat, un assassinat á bordo en nit d' alta mar, resurreccions á parells) casaments improvisats, raptors, deshonras etc, etc. Ab un argument tant extraordinari per la serie d' aconteixements y desprovist per complet de verossimilitut, dit está que no pot sortir una obra que s' fassi simpática, ja que sols logra ferse interessant de moment, pera després caure en l' abandono mes complet per recordar las intrigas impropias á que s' ha apelat.

Per lo dit se pot compendre, que *La cancion del naufrago* no quedarà de repertori á causa del *poti moti* que hi há en lo llibre qu' es dels Srs. Arniches y Shaw.

Respecte á la música ja es *harina de oro costal*. Aquesta es original del mestre catalá Sr. Morera y si be en son conjunt hi ha falta de inspiració, se veu en totas las pessas á un verdader mestre y que coneix la armonia com pochs, sent llástima que al compendre certs números musicals, no pensés que havían de ser per artistas de sarsuela que per ser de menos condicions que 'ls de ópera, no poden donar tot lo relleu degut á certs cantábils.

Prova de lo que dihem es lo *duo* de soprano y barítono del segón acte que requereix artistas de mes *braó* que los que 'l cantan.

Ab justicia mereixen los honors de la repetició lo *raccon o* de baix del segón acte, havent passat casi desapercbut lo *terceto* cómic que 'l segueix, que es de factura irreprotxable y que ell solzament bastaria pera donar reputació á son autor.

La execusió que hi donaren los artistas, en conjunt bastant acertada, pero distingintse los Srs. Beut y Gamaro en sos respectius papers.

NOVETATS

Importants debuts hi han hagut en la setmana última y son lo tirador Jak Bill que ha justificat la reputació ab que venia precedit, puig que resulta increible lo cop d' ull que posseheix; clowns Kronemann que sense ser son treball desconegut. L' executan ab tanta seguretat y aplom que resulta de lo mes notable en son género; las *troupes* Brunette y Czarina, cantantas y dansistas, que també agradaren.

No contenta la Empresa ab la variació que ara dona al cartoll, sabem que té en preparació nous é importants debuts.

L' abono pera la temporada Mariani, sabem que va creixent y no es de estranyar, donat á que aquet teatro, ab las reformas que hi han executadas y per las condicions de esbeltés que posseheix, es lo únich que en la temporada d' istiu, mereix la predilecció del públich.

GRAN-VIA

La *troupe* Farina fins are 'ns ha donat obras ja conegudas, havent donat predilecció á las de género comich anomenat *llure* en vista de que ab dugas de dramáticas que va volguer provar sort (*I dionesu* y *L' onore*) lo teatro estava completament abandonat.

Aprobem la resolució de la Empresa, ja que al públich es precis *darle gusto*, com digué l' immortal poeta.

Lo conjunt de la companyia Farina, fins are, 'ns resulta bastant homogeni, pero no es lo que estém acostumats á veurer en companyias italianas.

Esperém veurer tant á dita artista com á la companyia en obras novas (que en la llista n' hi havia bastantas) á fi de jutjarla ab mes imparcialitat, y no haver de recordar á companyias que l' han precedit.

UN CÒMICH RETIRAT

INTIMA

Mos llavis prop dels teus

Sentats damunt de l' herba
D' un floch bell y joliu,
N' estavam contemplantne
Als aucellets fent niu.
A un arbre de la vora
Hi haviant dos pinsáns
Xarrotejant alegres:
Ben segur dos ayments,
Tu hermosa y riallera
'M digueres ¿per qué
sols á l' Primavera
s' ayman los aucellets?
No ho creguis, ma estimada,
Que á l' hivern, molt ingrát,
Per lley de la Natura
Deuhen fugí á Ciutat.
Per 'xó allí com nosaltres
Minva sa llibertat,
Y ab molta melangia
Esperan 'nar al camp.
¿Fem donchs ja qu' hi som are
lo que d' ells hem après?
¿dígam, videta meva,
¿t' encisa—no 'm dius rés?

CENTELLAS

Barallas de vehinat



En defensa del gas d' aygua
reventat pels *perdigots*,
El Diluvi ab crits de rabia
va treynt drapets al sol.

NOTAS

Torna á mos braços, torna arrepentida
estrella de ma ditxa ó ma dissort.
que á ma pobre existencia enmalaltida,
ets tu tant sols qui pot donarli vida
y ets tu tant-sols qui pot donarli mort.

Mar y montanyas ¡ay! me separan
del meu amor,
lluny de qui estimo, tot sol jo ploro
passats recorts.
Mes ¡ay! re importa, que mar y serras
m' allunyen, no,
si ells ens separan, prou junts que viuen
els nostres cors.

RAMP ELLS

EPIGRAMAS

Al noy gran de can Baldiri
que fa poch qu' á estudi vá
li vá preguntár lo mestre:
—¿Sabs lo mar mort hont está?
y 'l noy ab gran ignocencia
molt formalet li vá dir:
—¡Si 's mort com veste suposa
déu estarne al cementir?

Un sort nomenat Sis-dits
nuvi de la raspa Quima
diu qu' á n' aqueixa l' estima
ab tots los seus cinch sentits.

R. HOMEDES MUNDO

RIMAS

Vegí ahir dos aucells com se besavan,
fruit lo seu amor ab frenesi,
y, quan volant ab pausa s' allunyavan:
¡Qui pogués ser aucell!, vaig di entre mi

Si un foll es, segons diuhen, el qui pensa
en la mateixa cosa constantment,
jo dech serho també, puig ta hermosura
ficsa sempre la tinch al pensament.

Tan pura la creguí que ni gosava
dirli que l' adorava,
puig no 'm creya esser digne del seu cor .
y, astorat, la vaig veure l' altre día
qu' á un borrarxo venia
per una vil moneda 'l seu amor.

Vaig veure als dos germans: l un dalt l' hermita
agenollat pregava ab gran fervor;
allá al fons de la vall hi havia l' altre
la terra treballant tot afanyós...
jo, indecis, entre mi digué alashoras:
¿Quin deuré plaure més á Den dels dós?

A. C.

Campanadas

Los tocinares d' aquí, que son tan cucos com los dels
Estats-Units, ja han presentat, com de costum, la seva ins-
tancia al Arcalde, demanantli que no 's permeti la matan-
sa de tocinos durant l' estació estival, fundats en que á l'
estiu el tocino perjudica la salut.

A n' als tocinares, pot dirsel que ho comptin á sa tia,
puig existeix mes d' un rahonat dictamen facultatiu en
defensa del consum de tocino durant l' istiu.

Y com que precisament es l' esmentat aliment 'l que
mes s' avé á las butxacas dels pobres, á n' als tocinares
convindria *darles con la badila en los nudillos*, com diuhen
los castellans.

Perque de lo que aquí s tracta es de vendre á grans preus
lo tocino salat, esesantse en que no se efectua la matansa.
¡Qu' en son de pillos los gats!

Los súbdits de 'n Mella no poguent de moment menjar
tripas de republicá, ab salsa, anaren diumenge passat á
menjar carn de badella y pollastres al Parch de la Salut, y
quan no altre cosa, demostraren que tenen molta barra.

A l' hora dels brindis acordaren enviar un telegrama d'
adhesió al Pretendent, en lo que se las prometrian molt
dolsas.

Afortunadament 'l Pretendent no té ganas, ara com ara
de deixar las venecianas y sa góndola. Tot aixó es positiu
y tot lo que pretenen los seus súbdits es somniar truytas.

Los carlistas donant un tech en lo Parch de la Salut, es-
tigueren molt en carácter. Demostrarén que 'l seu partit
está malalt, tan malalt que ja fa pudó de mort.

Y á propòsit dels carcundas.

Son una gent que sols poden causar temors á la policia.

Lo tech del Parch de la Salut segons confidencias, estava
relacionat ab un carro de municions procedent de Berga,
pera sorprendre al país confiat, dominarlo y proclamá des-
seguida á n' en Carlets.

La policia, segons refereix un colega, prengué las sevas
precaucions, y buscá d' aquí, busca d' allá, per fi va poguer
detenir l' anhelat carro, qu' arrivava de Berga. Lo carro
venia plé de sachs.

¿Y qué dirian que hi havia dintre?

¿Trabuchs, fusells, espasas, bombas?

No senyors; lo que contenian los sachs eran patatas.

¡Oh desilusió!

CUPÓ PRIMA N.º 77 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

la comedia en un acte y en vers

Las tres alegrías

original de JOSEPH MARIA ARNAU

qual preu corrent es lo de CUATRE RALS.

(1) Caduca als vuyt días ó avans si s' agotan 'ls
exemplars.

Havém rebut una fulla titulada «A los Republicanos de Manresa y su Distrito, Balance político» en la que 's fa historia, bastant sabrosa per cert, de las eleccions de diputats á Corts efectuadas en l' esmentat Distr etc.

Nosaltres no podém ser jutjes de las martingalas que sembla tingueren lloch ab motiu de las citadas eleccions y, per lo tant, nos concretarém á transcriure 'l final de la expressada fulla, pera que cada qual ne prengui lo que li convingui.

Los interessats son los que en tot cas deuen sortir en defensa de sa persona posa la en quarentena.

Diu aixis lo final de la fulla de referencia:

«Conste, pues, que mientras no sean rebatidos clara y terminantemente los cargos que llevamos hechos, queda en la picota la honradez política de los Junoy, Fius y Trulls y demás republicanos de cartón.»

Com que lo qualificatiu es un xich fort y 's parla ademés d' haver rebut 2000 duros... que 's defensi qui tingui la qua de palla.

*

Als nassos mateixos del Govern Civil va rebre l' altre dia una ganivetada un subjecte qu' estava dormint apoyat á una paret.

Sembla que l' agressor se proposava robar al dormilega.

Los agents de l' autoritat, se veu que també dormian, perque cap d' ells va adonarse de l' agresio.

Si l' agressor hagués sigut un estudiant, ningú 'l lliurava d' una palissa.

*

Es verdaderament vergonyós lo fet ocorregut á la presó de la Corunya ab motiu d' una rebelio de presos.

Segons se diu, al reclamar, varios penats que 's queixavan de la mala qualitat del ranxo que se 'ls donava y d' estar incomunicats, la presencia de son company Casanova que 's trovava tancat en un calabosso y que á la quenta es un hércules, va l' esmentat Casanova reventar la porta de son calabosso, després d' haver trencat los grillons que 'l subjectavan y 's presentá furiós devant dels empleats de la presó que foren presa d' un gran espan.

Arrivá 'l President de l' Audiencia, y en lloch d' ordenar lo qu' era del cas, prometé humilment en Casanova que no fes cap desgracia, perque ja se li treuria la comunicació y se li donaria mes bon ranxo.

Lo prés devant de tan bonas rahons desistí de fer cap desgracia y 'l President va anarsen satisfet d' haver detingut la tempestat.

En un pais en que las autoritats sigan tan fluixas, los valents y atrevits han d' estar d' enhorabona.

*

Se diu que 'l Marqués de Soto-Hermoso, y altres aficionats á manejar las cireras, aprenen á corre-cuyta 'l ca alá per ingressar en lo partit catalanista.

A tots aquets senyors lo catalá poch los importa; la quèstió per ells es sumar forsas á fi de derrotar als republicans que 'ls han sortit al cap del nas com un grá terrible.

¡Pobrets! Per mes que gratin es dificil que 'ls hi caygui 'l grá. Es un grá d' aquells produhits pe 'ls defectes de qui 'l posseheix.

¡Si 'ls pica que gratin!

*

Torna á preocupar al Govern lo nomenament d' Alcalde pera aquesta ciutat.

Se diuen mil noms pera ocupar l' Arcaldia y cap de cert. Y mentrestant en Boladeres empunya accidentalment la vara alcald-sca, sent també un dels senyalats pera tenirla en efectivitat.

Molt nos plauria que fos designat aquet senyor per tal carrech, perque al menos ja que no com á Arcalde com á Concejal fou nomenat per Barcelona.

Pero ns temem que li passarà lo mateix qu' al Sr. Martinez Domingo; després d' una interinitat llarga li darán 'ls despatxos, per que la llopada que 'ns governa no mira 'ls serveys prestats, sino las conveniencias políticas.

*

L' adaptació de las plantillas del personal als nous presupostos del Ajuntament, sembla que donará molt joch.

En lo resto del any no s' han vist may tan concorregudas las juntas de las Comissions com ara que 's tracta del personal, y es, que 'l repartiment de canongias ha sigut sempre del gust dels nostres edils.

Per exemple: la cantitat de 70.000 pessetas pressuposta pera aumentar lo sou dels actuals empleats de consums sembla que tindrà un altre destino. Se diu qu' aquestas 70.000 pessetas servirán pera crear unas quantas plassas ab grans sous pera contentar á uns quants *paniaquitos*.

Aixó si no fes plorar, faria riure.

Tingas present que l' Ajuntament que tenim ara, va arrivá al Saló de Cent enarbolant la bandera de moralitat y economias.

¡Qu' ho compti á sa tia!

*

Encare continuem sent cafrés

Diumenge passat á la plassa de toros de Madrid va sofrir una *agafada* en *Bombita Chico*.

No se celebra casi cap corrida que no hi hagi alguna desgracia.

Aixó proba ó bé que 'ls toreros d' ara son molt dolents ó qu' existeix un esperit del Progrés, que s' entretén fent descalabrar, per veure si escarmentan, als que no poden representar res mes que la barbarie, malgrat lo bombo que t' t sovint los endressan molt periódichs desgraciats, que dedican planas enteras al art del toreig y no parlan ó parlan molt poch de las verdaderas manifestacions artísticas.

¡Quan acabarem de ser salvatjes!

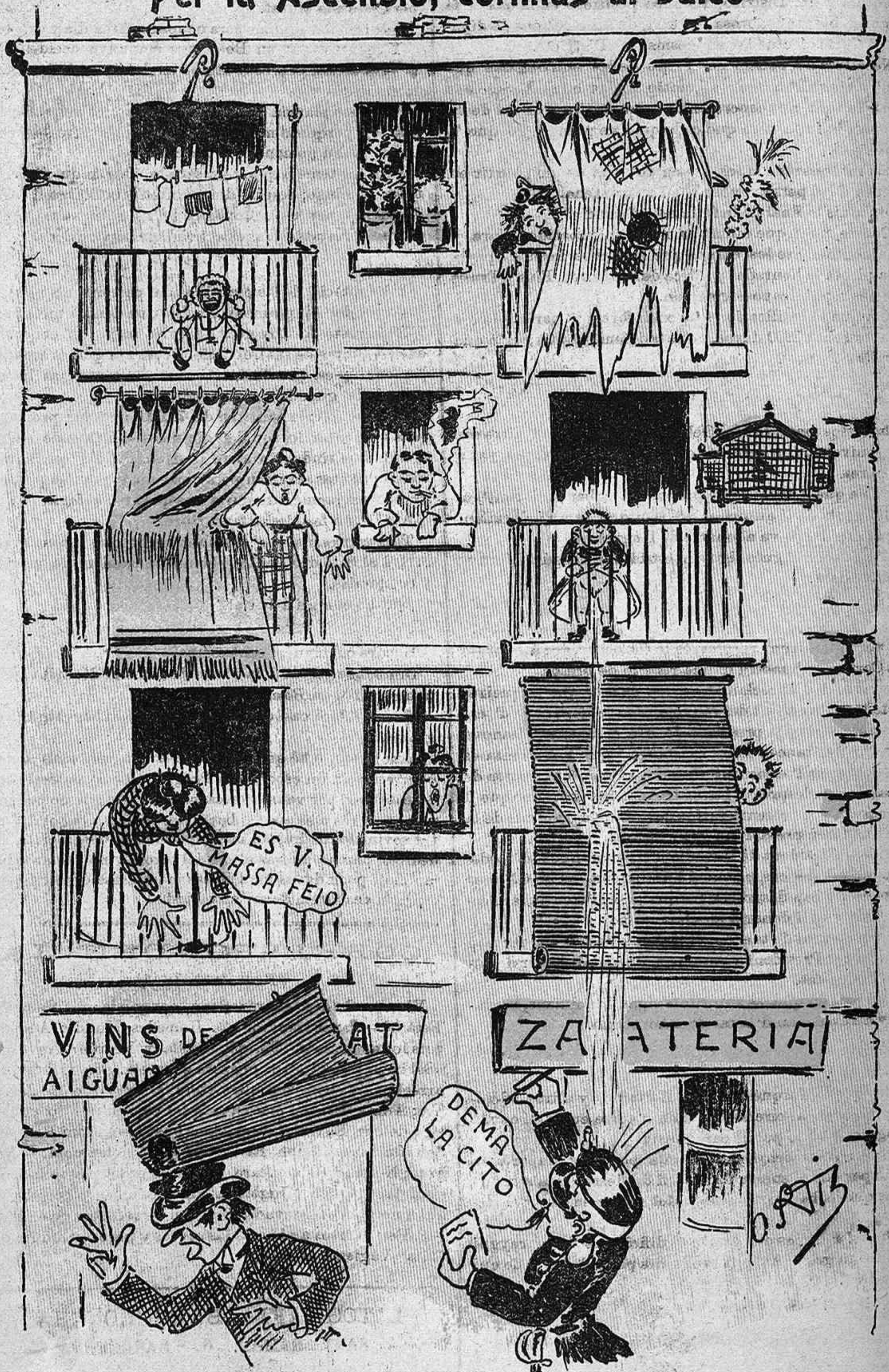
CORRESPONDENCIA

(Tancada 'l dia 14)

Vicents Caldés; Anirá «Bona conquista». — Centellas; Está bé. — Paper rosa; id. — R. Homedes Mundo; Aceptats tots los epigramas. — Joseph Abella y Berrón; Trovo que «Sol ixent» té difusa sa primera quarteta. ¿Vol fé 'l favor d' arreglarla y enviarme altra volta la composició? — Joseph Via; Anirá «Ets tan maca»; aixó no vol dir que lo restant siga dolent. Euvihí, que vosté es poeta. — Antoni Roqueta; Son fluixas. — Joseph Rivas; Es molt defec-uosa. — Noy gran; No m' agrada encare, y menos pot acceptarse la poesia del seu amic. — Juglar; L' afeió es una gran cosa, pero quan no va acompanyada d' un bon cervell no 's va en lloch. — P. Pet; ¿Versos alabant á las sogras y per anyadidura dolents. ¡Vágissen al diable!

LITOGRAFIA BARCELONESA
SANT RAMÓN, 8. - BARCELONA

Per la Ascensió, cortinas al balcó



Escenas edificants,
ab molts crits y algarabía,
qu' en los vehinats dits del *Tranxo*
se reparan cada día.